

Microsoft
Office System
2003

TEKSTI: HARRI TALVITIE
KUVA: ERIC LERAILLEZ

Oikotie työpöydältä konesaliin

Office-perheessä on uusi ulkojäsen OneNote ja postiohjelma on parantunut, mutta päivitys on harvalle välttämätön. Uudenlainen dokumenttien käyttöoikeuksien hallinta voi tuottaa yllätyksiä.

Uusi Office on kaupan hyllyssä 21.10. alkaen, volyymiasiakkaiden saatavilla se on jo Office System -nimi kattaa toimistopakettien lisäksi tukun erillisiä ohjelmia ja serverituotteita.

Jo Officen XP-päivityksen aikoihin pohdittiin, mitä järkeä on paisuttaa tuotetta, jossa on jo entuudestaan toimintoja vaikka muille jakaa. Taisipa joku julistaa XP:n peräti viimeiseksi lajissaan. Viimeistä ei viety silloin eikä varmasti vielä tälläkään paketilla, jonka versionumero on 11.

Tavalliselle toimistotyöntekijälle tai keskiverto-käyttäjälle Office 2003 on turha päivitys ainakin edellisestä XP:stä tarkasteltuna. Päivitys hyödyttää lähinnä yritysjärjestelmiin kytkeytynyttä tietotyöläistä tai palvelinsovellusten rakentelijaa.

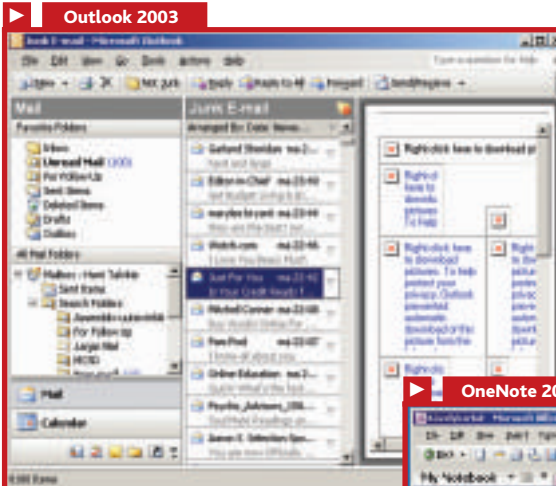
SUBSTANSIA VAI SERVERIKOUKKUJA

Yksittäisistä tuotteista selkeimmäksi päivityshoukuttimeksi osoittautuu turvaterästäetty ja muutenkin aiempaa käyttökelpoisempi Outlook. Muut Office-välineet ovat lähes entisellään. Uusi OneNote vaikuttaa lupaavalta, vaikkakin sen täysi käyttöarvo saavutetaan vain paneeli-pc:llä.

Officen uusi System-nimi viittaa linjanmuutokseen työpöydältä sovel-luspalvelimiin. Wordin ja Excelin kal-taisia perussovelluksia sidotaan xml-rajapinnoilla yrityssovelluksiin, **SharePoint**-tiimipalvelimiin ja Windows Server 2000:n sisällönsuojauspalveluun.

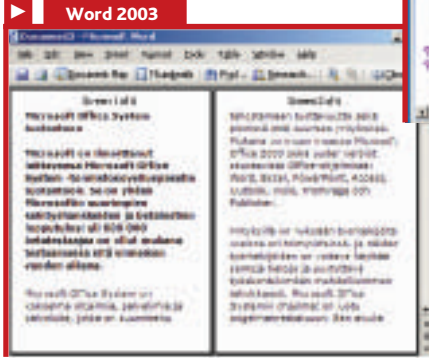
Microsoft korostaa tuotteiden yhteiskäytön tuomia tuottavuusparannuksia. Kolikoita kilahtanee toki

◀ Outlookin päänäkömä jakaantuu oletuksena kolmeen sarakkeeseen: navigointiin, viesti-luetteloon ja lukuikkunaan. Html-viestien kuvia ei näytetä automaattisesti.

OneNotessa lehtiön sivuille voi koostaa erilaisia elementtejä. Monisivuisen materiaalin voi jäsenellä esimerkiksi Excel-tyyppisillä välilehdillä.

▲ Wordin uusi lukuasettelu-näkymä tiivistää leivitä marginaaleja ja sivuttaa tekstin ruutuystävällisesti.

langan löytäminen voi kestää tovin, sillä käyttöfilosofia sivuaa niin teksturia, kaaviolinettä kuin mindmap-käsittekartta-ohjelmistoakin.

OneNoten kuningasajatus on välinekeskeisistä ohjelmista poikkeava erimuotoisten muistiinpanojen vapaa koostaminen. Lehtiöön voi luoda sisältöä näppäimistöllä, kynällä tai hiirellä piirrellen, ääntä nauhoittamalla tai leikepöydältä koostaan.

Muistiinpanoihin voi liittää ohjaustietoa kuten tärkeyden tai luokittelun ilmaisevia lippuja, avainsanoja tai reunahuomautuksia. Itse tekstin ja tällaisen metatiedon hakukin onnistuu monipuolisesti.

OneNote on omiaan opiskelun tai työn lomassa tarvittavassa ex tempore -muistio-käytössä. Uuden käytettävyyssideologian mukaisessa ohjelmassa ei ole perinteisiä Avaa- ja Tallenna-komentoja. Tiedot säilyvät automaattisesti ja ovat ohjelman avautuessa aina näkyvillä.

TIIMIKÄYTTÄJILLE WORD 2003

Yksin työskentelevälle Word 2003 on melko turha päivitys. Työryhmille uusi versio tarjoaa entistä helpompaa dokumenttijakelua ja muutosten seurailua.

Research-toiminto luo yhteydet verkon tietosanakirjoihin ja muihin hakuteoksiin. Palvelujen käyttöarvoa tosin haittaa kielisännäisyys, suurinta hyötyä niistä on englannin tai muun valtakielen käyttäjälle.

Officen tietoturva on puhuttu paljon. Muotoilukoodien lisäksi dokumenteissa voi olla salakavalasti upotettuna käyttäjätietoja, kommentteja ja aiempia tekstikorjauksia. Piilotietoa voi tutkia tai hyödyntää uuden xml-tallennusmuodon ansiosta. Enterprise-versiossa voi käyttää myös yritystasoisia xml-skeemoja eli tietorakenteita. Word voi siten toimia esimerkiksi toiminnanohjauksen tai sisällönhallinnan edustaohjelmien tai lomakepulauttimena.

Word 2003 tukee Microsoftin uutta sisältöoikeuksien hallintatekniikkaa (information rights management, IRM), ja muutenkin tiedon suojaustoiminnot ovat edellistä versiota kehittyneempiä.

EXCEL JA POWERPOINT EIVÄT HÄTKÄYTÄ

Excelin uusin painos on yhtä jännittävä kuin viime vuoden puhelinluettelo.

Taulukkoväen runsaudensarvea on hiottu vain varovasti. Pitkän elinkaaren tuomaa pöhötyneisyyttä, kuten asetusruutujen täyttymistä, on uudessa versiossa silti havaittavissa.

Teknisesti suurimmat muutokset ovat piilossa peruskäyttäjältä: xml-datan käsittelytaidoissa tai web-sovellusrajapinnossa. Kehittäjälle tai prosessikonsultille tiedoksi, että xml:n täysi hyödyntäminen onnistuu vain arvokkaammalla Professional-versiolla. Peruspainos kun ei tue omia xml-skeemoja.

Useimmat Excel-edistykset juontuvat Office-ydinkoodin viilailusta. Toimintotunnisteissa on hitunen lisä-älyä ja taulukot kulkevat entistä sujuvammin verkkosivuille tai SharePoint-työtiloihin.

Myös PowerPoint 2003 on piipahtanut lähinnä kosmetologin kevyessä kasvohoidossa. Muutamat peruspohjat ja animaatiotehosteet tuovat kalvosulkeisiin pientä lisäpiristettä tai entistäkin raivostuttavampaa vierityspelleilyä, tyyliimielytyksistä riippuen.

PowerPoint 2003 osaa nyt käsitellä

Microsoftinkin kassaan: Office 2003 ohjaa vahvasti Exchange 2003- ja Windows Server 2003 -pakkopäivityksiin.

Kulman takaa kurkkaa myös Microsoftin e-bisnesratkaisu Jupiter, jolla yhtiö havittelee laaja-alaista otetta koko it-infrasta.

MUISTILEHTIÖKSI ONENOTE

Vaikka Office-perheen uusin jäsen, erillisenä toimitettava OneNote käynnistyykin nopeasti, ei välineen käyttöidea välttämättä avaudu yhtä vauhdikkaasti. Punaisen

OFFICE 2003:N PAKETOINNIT

	Word	Excel	Outlook	PowerPoint	Publisher	BCM*	Access	InfoPath
Basic (esiasennuksena)	●	●	●					
Standard	●	●	●	●				
Student/Teacher	●	●	●	●				
Small Business	●	●	●	●	●	●		
Professional	●	●	●	●	●	●	●	
Professional Enterprise	●	●	●	●	●	●	●	●

Erikseen hankittavia: FrontPage, OneNote, Project, Visio, SharePoint Portal Server. *Business Contact Manager Hintatietoja ei ollut vielä saatavilla lehden painoon mennessä.

muutamia uusia, lähinnä Microsoft-keisiä mediamuotoja. Esityksen voi pake- toida kompaktiin itsetoistuvaan muo- toon, joten vastaanottajalla ei tarvitse olla aiemmin kaivattua erillistä katseluohjel- maa.

TURVATERÄSTETTY OUTLOOK

Outlook 2003 on kuin pelastusrenkas sähköpostitulvassa räpiköivälle. Testeissä melko päteväksi osoittautuneen **roska-** **postisuodatuksen** lisäksi se varjelee vaarallisilta tiedostoliitteiltä ja html-sivuilla upotetuilta seurantakuivilta.

Toisiinsa nivoutuneiden viestiketjujen hallinta on edellisissä Outlook-versioissa ollut turhan hankalaa. Kansiosyövereihin hukkuneita tiedonjyviä ei ole voinut jä- sennellä haluamiinsa näkyihin. Asiakas- kohtaisen jaon rinnalla viestejä voisi halu- ta tarkastella henkilön, päiväyksen tai muiden luokittelujen perusteella.

Outlook 2003:n **Search Folders** -vir- tuaalikansiot sallivat vihdoin vaihtoehto- näkymien rakentelun. Search-kansioiden toteutus on tosin hieman puolittainen.

Viestien uusi lokeroitiryhmittely päi- vämäärän tai keskusteluotsikon perus- teella helpottaa vilkkaiden postituslisto- jen seurantaa ja juttelijoiden ajatuksen-

juoksun hahmottamista.

Outlook-päivitys ei tuo kaivattua tieto- varastojen yhtenäisyyttä tai muokkaami- sen vapautta. Vastaanotettuun viestiin ei voi kirjata lisähuomioita tai liittää muuta- kaan metatietoa. Eri värisiä lippuja ja luo-

kittelukoodeja on, mutta niillä ei väriso- keahko tietotyöläinen pärjää alkuunkaan.

Messenger-pikaviestimen ja Outlook- osoitekirjassa tai viestissä näkyvän osoite- tiedon välille löytyy sentään nyt suora yh- teys. ■

Mieti ennen kuin päivität

- ◆ **Käyttöjärjestelmänä** oltava Windows 2000 (sp 3) tai XP. Vanhemmat eivät käy.
- ◆ **Laitteiston** vähimmäistaso: suoritin 233 MHz, muistia 128 Mt, levytilaa 400 Mt.
- ◆ Englanninkielisen lisäksi on **suomen- ja ruotsinkieliset** versiot. Tuotteeseen kiinteästi liittyvät internet-lisäpalvelut lokalisoidaan asteittain marraskuuhun mennessä.
- ◆ **Tiedostorakenteet** ovat pääosin yhteensopivia aiempiin Office-versioihin. Poikkeuksena Outlookin (.pst) ja Accessin (.mdb) uutuustoimintoja hyödyntävät dokumentit.
- ◆ Asennusohjelma säilyttää haluttaessa **edellisen** Office-version (paitsi Outlookia, joka päivittyy aina 2003:een).
- ◆ Outlook 2003:n **hakukansiot** (Search Folders) toimivat vain Exchange Server -käyttäjillä.
- ◆ Exchange-kytkentäisellä Outlookilla **roskapostisuodatus** pakottaa päälle uuden Cached- välimuistin, joka kopioi postilaatikon työasemaan. Rajoituksen voi ohittaa asentamalla Exchange Server 2003:n.
- ◆ **IRM-sisällönsuojauspalvelu** toimii vain Windows Server 2003:lla. Pienasiakkaiden käyttöön soveltuu ulkoinen, esimerkiksi Microsoftin tarjoama IRM-palvelu.
- ◆ IRM-suojattujen uusien dokumenttien **luominen** onnistuu vain Office Professional-tuotteilla, jo luotuja voi muokata kaikilla Office 2003 -versiolla.
- ◆ IRM-suojattuja dokumentteja ei voi **muokata** vanhemmilla Office-versioilla. Katselu onnistuu Internet Explorerissa plugin-lisäosan avulla.
- ◆ Täysi **xml-tuki**, kuten omat xml-skeemat, edellyttää Professional-pakettia.
- ◆ **Jaettujen työtilojen** käyttöön tarvitaan Windows Server 2003 ja siihen SharePoint Services -lisäpaketti.

IRM – kuka hallitsee ja ketä?

Office 2003:n kiinnostavin ja kiistellyin uutuus on IRM eli **Information Rights Management** -sisällönsuojaustekniikka. Entistä arkaluontoisempien dokumenttien ja mobiilin tietojenkäsittelyn aikakautena IRM-tyyppiselle tekniikalle löytyy varmasti kysyntää.

Information Rights Management -laajennuk- silla dokumentin laatija voi määrittellä hienoja- koisia käsittelysääntöjä ja varmistua, ettei suo- jauksia ohiteta perustason hakkeroinnilla. IRM:ää ei ole kuitenkaan suunnattu tietoturvan vaan tietosisältöjen käyttöoikeuksien hallintaan.

IRM:llä dokumentin laatija voi rajata tiedon jakelua ja elinkaarta. Mielenkiintoinen käyttökoh- de on eräpäivän määrittely. Sähköpostisanoma, Word-dokumentti tai mikä tahansa muu IRM- suojattu tietosisältö voidaan määrätä lukukelvo- tomaksi tietyn ajanhetken jälkeen.

IRM-arkkitehtuurissa itse tietosisältö (doku- mentti) ja siihen liitetyt oikeudet pidetään eril- lään. Toteutus perustuu hajautettuun ratkaisuun, jossa dokumentin käyttäjä (laatija tai lukija) on asiakasohjelmalla hetkellisesti yhteydessä Rights

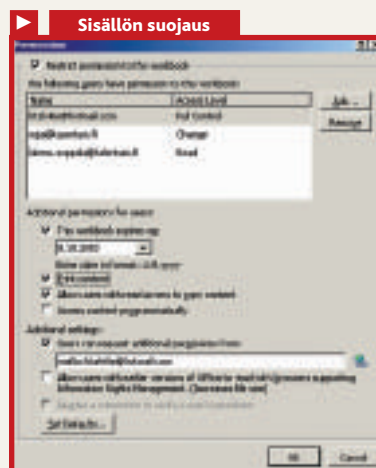
Management -palveluun.

KÄSITTELYOIKEUDET LUETAAN PALVELIMELTA

Yrityksille Microsoft tarjoaa Windows Server 2003:n Rights Management -lisäpalvelua, yksi- tyishenkilöt ja pikkufirmat voivat hyödyntää IRM:ää Microsoftin Passport-pohjaisen Informa- tion Rights Management -palvelun pohjalta. Re- kisteröityminen ja ainakin ensimmäinen käyttö- vuosi tarjotaan veloittamatta.

OpenOfficen tai muiden vaihtoehtotuottei- den avulla IRM-sisältöä ei pääse muokkaamaan tai katselemaan. Internet Exploreriin saatavalla plugin-lisäohjelmalla dokumentteja voi katsella ja luvanvaraisesti tulostaa.

Suojatun sisällön käsittely ei ole aivan mut- katonta, ja luvassa lienee hämmennystä niin pe- ruskäyttäjille kuin tukihenkilöillekin. Verkkoyllä- pitäjien on selvitettävä IRM-suojatun materiaalin varmuuskopiointiin, indeksointiin ja hakuun liit- tyviä kysymyksiä. Rights Management -palvelun kaatuminen on sitten oma lukunsa.

▲ **IRM-oikeuksienhallinnassa voi määrittellä muun muassa, keillä on mitkin oikeuksia tiedoston käsittelyyn ja onko tiedostolla vanhenemispäivä.**

Monet analytiikat ovat tulkinneet IRM:n ove- laksi markkinointijuoneksi, jolla yhtiö haluaa si- toa Office-asiakkaita entistä vahvemmin Micro- soft-pohjaisiin palvelinratkaisuihin. ■